

IXTISOSLASHTIRILGAN MAKTAB-INTERNAT O'QUVCHILARIDA KREATIV FIKRLASH RIVOJLANISHINING INDIVIDUAL-PSIXOLOGIK DETERMINANTLARI

M.B.Mardiyeva¹

Mas'ul muallif: Mardiyeva Muborak Bolqiboy qizi, Buxoro xalqaro universiteti mustaqil tadqiqotchisi.

Accepted: 28 Sentabr 2026

Published: 28 Sentabr 2026

Copyright: © 2026 by the author(s). Licensee Buxoro xalqaro universiteti ilmiy axborotnomasi.

Iqtibos uchun: Mardiyeva, M. B. IXTISOSLASHTIRILGAN MAKTAB-INTERNAT O'QUVCHILARIDA KREATIV FIKRLASH RIVOJLANISHINING INDIVIDUAL-PSIXOLOGIK DETERMINANTLARI / M. B. Mardiyeva // Buxoro xalqaro universiteti ilmiy axborotnomasi. — 2026. — T. 10, № 1. — B. 10–13.

1. Buxoro xalqaro universiteti mustaqil tadqiqotchisi

Annotatsiya. Mazkur maqolada ixtisoslashtirilgan maktab-internat o'quvchilarida kreativ fikrlash rivojlanishining individual-psixologik determinantlari nazariy va empirik jihatdan tahlil qilinadi. Kreativ fikrlashning psixologik mazmuni, uning tarkibiy komponentlari, yosh davriga xos rivojlanish xususiyatlari hamda shaxsning individual-psixologik imkoniyatlari bilan o'zaro aloqasi yoritiladi. Maqolada J.P.Guilford, E.P.Torrance, R.J.Sternberg, T.I.Lubart, T.M.Amabile, M.Csikszentmihalyi, M.A.Runco va boshqa tadqiqotchilarning kreativlik haqidagi ilmiy qarashlari tahlil qilinadi. Kreativ fikrlash rivojlanishida divergent tafakkur, ichki motivatsiya, tasavvur, mustaqillik, kognitiv moslashuvchanlik, o'ziga ishonch va psixologik xavfsiz ta'lim muhitining ahamiyati asoslab beriladi.

Kalit so'zlar: kreativ fikrlash, kreativlik, individual-psixologik determinantlar, divergent tafakkur, ijodiy qobiliyat, motivatsiya, tasavvur, kognitiv moslashuvchanlik, o'smirlik davri, ixtisoslashtirilgan maktab-internat.

ИНДИВИДУАЛЬНО-ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ДЕТЕРМИНАНТЫ РАЗВИТИЯ КРЕАТИВНОГО МЫШЛЕНИЯ У УЧАЩИХСЯ СПЕЦИАЛИЗИРОВАННЫХ ШКОЛ-ИНТЕРНАТОВ

Аннотация. В статье теоретически и эмпирически анализируются индивидуально-психологические детерминанты развития креативного мышления учащихся специализированных школ-интернатов. Раскрываются психологическое содержание креативного мышления, его структурные компоненты, возрастные особенности развития и взаимосвязь с индивидуально-психологическими возможностями личности. В статье анализируются научные взгляды Дж. П. Гилфорда, Э. П. Торренса, Р. Дж. Стернберга, Т. И. Любарта, Т. М. Амабайл, М. Чиксентмихайи, М. А. Ранко и других исследователей. Обосновывается значение дивергентного мышления, внутренней мотивации, воображения, самостоятельности, когнитивной гибкости, уверенности в себе и психологически безопасной образовательной среды в развитии креативного мышления.

Ключевые слова: креативное мышление, креативность, индивидуально-психологические детерминанты, дивергентное мышление, творческие способности, мотивация, воображение, когнитивная гибкость, подростковый возраст, специализированная школа-интернат.

INDIVIDUAL PSYCHOLOGICAL DETERMINANTS OF CREATIVE THINKING DEVELOPMENT IN STUDENTS OF SPECIALIZED BOARDING SCHOOLS

Abstract. This article theoretically and empirically analyzes the individual psychological determinants of creative thinking development among students of specialized boarding schools. The psychological content of creative thinking, its structural components, age-related developmental characteristics, and its relationship with individual psychological abilities are examined. The article analyzes the scientific perspectives of J. P. Guilford, E. P. Torrance, R. J. Sternberg, T. I. Lubart, T. M. Amabile, M. Csikszentmihalyi, M. A. Runco, and other researchers. Particular attention is paid to divergent thinking, intrinsic motivation, imagination, independence, cognitive flexibility, self-confidence, and psychologically safe educational environments.

Keywords: creative thinking, creativity, individual psychological determinants, divergent thinking, creative abilities, motivation, imagination, cognitive flexibility, adolescence, specialized boarding school.

Kirish. Bugungi globallashuv va axborotlashuv sharoitida ta'lim tizimining oldiga qo'yilayotgan talablar o'quvchilarning faqat mavjud bilimlarni o'zlashtirishi bilan chegaralanib qolmasdan, ularni yangi vaziyatlarda mustaqil qo'llay olish, muammolarni turli nuqtayi nazardan ko'rib chiqish, yangicha g'oyalarni ishlab chiqish va noan'anaviy yechimlarni topish qobiliyatini shakllantirishni ham nazarda tutmoqda. Ayniqsa, o'quvchilarning ijodiy imkoniyatlarini erta aniqlash va rivojlantirish zamonaviy psixologiya va pedagogikaning muhim vazifalaridan biri hisoblanadi. Chunki kreativlik shaxsning

kelajakdagi ta'limiy, kasbiy va ijtimoiy faoliyatida muhim resurs sifatida namoyon bo'lishi mumkin.

Kreativ fikrlash tushunchasi psixologiya fanida uzoq yillardan buyon turli nazariy yondashuvlar asosida tadqiq etib kelinmoqda. Mazkur tushunchaning murakkabligi uning birgina psixik jarayon bilan izohlanmasligi bilan bog'liq. Kreativ fikrlashda tafakkur, tasavvur, xotira, motivatsiya, hissiy holat, shaxsiy sifatlar va ijtimoiy muhitning o'zaro ta'siri namoyon bo'ladi. Shu sababli kreativlikni faqat intellektning yuqori darajasi bilan tenglashtirish to'g'ri emas. J.P.Guilfordning kreativlikni o'rganishga bag'ishlangan 1950-yildagi ishlari ushbu yo'nalishning ilmiy rivojlanishida muhim bosqich bo'lgan. Olim kreativlik muammosini psixologik tadqiqotlarning mustaqil yo'nalishi sifatida rivojlantirish zarurligiga e'tibor qaratgan[1;444-445]. Uning divergent tafakkur haqidagi qarashlari kreativ fikrlashni tushuntirishda muhim nazariy asoslardan biriga aylandi. Divergent tafakkur mavjud muammo uchun yagona javobni topishdan ko'ra, bir nechta ehtimoliy javob va yechimlarni ishlab chiqishga yo'naltiriladi. O'quvchining kreativ fikrlashi aynan divergent tafakkur orqali ko'plab vaziyatlarda namoyon bo'lishi mumkin. Masalan, o'quvchiga "ushbu muammoni qanday hal qilish mumkin?" degan savol berilganda, faqat bitta javobni qabul qilish uning kreativ imkoniyatlarini cheklashi mumkin. Agar o'quvchiga bir nechta yechimlarni taklif qilish imkoniyati berilsa, uning ravonligi, moslashuvchanligi va originalligi yuzaga chiqadi. Shu sababli ta'lim jarayonida ochiq turdagi topshiriqlardan foydalanish kreativ fikrlashni rivojlantirishning muhim shartlaridan biri hisoblanadi. E.P.Torrance kreativlikni o'rganish va diagnostika qilishga katta hissa qo'shgan olimlardan biridir. Uning tadqiqotlarida kreativ fikrlashning ravonlik, moslashuvchanlik, originallik va fikrni batafsil ishlab chiqish kabi ko'rsatkichlari muhim o'rin egallaydi [2;55]. Mazkur komponentlar o'quvchining kreativ faoliyatini kompleks tarzda baholash imkonini beradi. Ravonlik turli g'oyalar sonini, moslashuvchanlik g'oyalarning turli kategoriyalarga mansubligini, originallik esa javobning yangiligi va o'ziga xosligini ifodalaydi. Fikrni batafsil ishlab chiqish esa boshlang'ich g'oyani rivojlantirib, uni aniq mazmun bilan boyitish imkoniyatini ko'rsatadi. Kreativlikning zamonaviy talqinlarida uning originallik bilan bir qatorda samaradorlik yoki maqsadga muvofiqlik xususiyatiga ham e'tibor qaratiladi. M.A.Runco va G.J.Jaeger kreativlikni ta'riflashda originallik va samaradorlikni birgalikda g'olib chiqish zarurligini ta'kidlaydi[7;92-96]. Demak, o'quvchining har qanday noodatiy javobini kreativ deb baholash yetarli emas. G'oya o'ziga xos bo'lishi bilan birga, muayyan vazifa yoki vaziyat uchun mazmunli va maqbul bo'lishi ham kerak.

R.J.Sternberg va T.I.Lubart kreativlikni ko'p komponentli jarayon sifatida tushuntiruvchi yondashuvni rivojlantirgan. Ularning qarashlarida kreativ faoliyatning yuzaga kelishida intellekt, bilim, fikrlash uslubi, shaxsiy xususiyatlar, motivatsiya va muhitning o'zaro ta'siri muhim ahamiyatga ega. Bu yondashuv ixtisoslashtirilgan maktab-internat o'quvchilarining kreativligini tadqiq etishda ayniqsa muhimdir. Chunki o'quvchining kreativ imkoniyati faqat uning bilim darajasi bilan belgilanmaydi. Uning qiziqishlari, motivatsiyasi, o'ziga bo'lgan ishonchi, mustaqillikka intilishi va ta'lim muhitidagi psixologik holati ham muhim rol o'ynaydi.

T.M.Amabile kreativlikni ijtimoiy-psixologik muhit va motivatsiya bilan bog'liq holda o'rgangan. Uning "Creativity in Context" asarida kreativ xulq-atvorning shakllanishida ijtimoiy muhit, motivatsiya, bilim va fikrlash uslublarining o'zaro aloqasiga katta e'tibor berilgan[5;320]. Ta'lim jarayoni nuqtayi nazaridan bu fikr o'quvchining kreativligini rivojlantirish uchun faqat topshiriq berishning o'zi yetarli emasligini anglatadi. O'quvchining topshiriqqa munosabati, uni bajarishga bo'lgan ichki qiziqishi va o'z fikrini erkin ifodalash imkoniyati ham hisobga olinishi kerak. Kreativ fikrlashning rivojlanish dinamikasi yosh davrlari bilan ham chambarchas bog'liq. Ayniqsa, o'smirlik davri tafakkurda murakkab o'zgarishlar sodir bo'ladigan bosqich hisoblanadi. O'smirning abstrakt fikrlash imkoniyatlari kengayadi, u muammolarga nisbatan mustaqil munosabat bildirib boshlaydi, o'z fikrini asoslashga va boshqa odamlarning qarashlarini tahlil qilishga ko'proq intiladi. Shu sababli 8-9-sinf o'quvchilarining kreativ fikrlashini o'rganish yosh va pedagogik psixologiya nuqtayi nazaridan alohida ilmiy ahamiyatga ega. O'smirlik davrida kreativlik rivojlanishiga bag'ishlangan tadqiqotlar ham ushbu davrning muhimligini ko'rsatadi. Ixtisoslashtirilgan maktab-internat sharoitida kreativ fikrlashni o'rganishning yana bir muhim jihati o'quvchilarning individual farqlarini hisobga olishdir. Har bir o'quvchi bir xil topshiriqqa turlicha yondashadi. Kimdir g'oyalarni tez va ko'p ishlab chiqishi mumkin, boshqa bir o'quvchi esa kamroq g'oya bildirsa-da, ularning mazmunini chuqurroq ishlab chiqishi mumkin. Shuning uchun kreativlikni faqat bitta ko'rsatkich bilan baholash yetarli emas. Individual-psixologik determinantlar tushunchasi ostida shaxsning kreativ faoliyatiga ta'sir ko'rsatuvchi nisbatan barqaror psixologik xususiyatlar va jarayonlar tushuniladi. Bular qatoriga kognitiv moslashuvchanlik, tasavvur, mustaqillik, motivatsiya, o'ziga ishonch, yangilikka ochiqlik, muammoli vaziyatga munosabat va psixologik xavfsizlik hissini kiritish mumkin.

Kognitiv moslashuvchanlik o'quvchining mavjud fikrlash strategiyasi vaziyat talablariga javob bermaganda boshqa strategiyani tanlay olishi bilan bog'liq. Kreativ vazifalarda bu sifat alohida ahamiyatga ega. Chunki kreativ muammoning yechimi ko'pincha standart algoritm asosida topilmaydi. O'quvchi birinchi urinish muvaffaqiyatsiz bo'lsa, boshqa yo'lni izlashga tayyor bo'lishi kerak. Tasavvur kreativ fikrlashning yana bir muhim mexanizmi hisoblanadi. Tasavvur orqali o'quvchi real mavjud bo'lmagan vaziyatlarni ko'z oldiga keltirishi, mavjud obyektlar o'rtasidagi yangi bog'lanishlarni yaratishi va muammoning muqobil variantlarini ko'rish mumkin. Shu sababli kreativ topshiriqlarni tashkil etishda fantaziya va tasavvurni faollashtiruvchi mashqlardan foydalanish maqsadga muvofiq. Mustaqillik ham kreativ faoliyatning muhim shartlaridan biridir. Motivatsiya kreativ faoliyatning boshlanishi va davom etishini ta'minlovchi muhim psixologik omildir. O'quvchi topshiriqni mazmunan qiziqarli deb qabul qilsa, uni bajarishga ko'proq vaqt va aqliy resurs sarflashi mumkin. Amabile tadqiqotlarida ham kreativlik va motivatsiya o'rtasidagi bog'liqlik hamda ijtimoiy muhitning motivatsiyaga ta'siri muhim masala sifatida ko'rilgan. Psixologik xavfsizlik ham alohida ahamiyatga ega. O'quvchi "mening javobim noto'g'ri chiqib qoladi" degan xavotir sababli o'z g'oyasini bildirmasligi mumkin. Kreativ topshiriqlarda esa dastlabki g'oyaning mukammal bo'lishi talab qilinmaydi. Muhimi, o'quvchining fikr yuritishi, variantlarni sinab ko'rish va

o'z yechimini asoslashidir. Shuning uchun o'qituvchi tomonidan o'quvchining fikrini tinglash va uni konstruktiv qayta aloqa orqali rivojlantirish muhim[5;357-376].

Mazkur nazariy qarashlardan kelib chiqib, ixtisoslashtirilgan maktab-internat o'quvchilarining kreativ fikrlashini o'rganish maqsadida Jizzax shahridagi 1-sonli ixtisoslashtirilgan maktab-internatda tadqiqot tashkil etildi. Tadqiqotda 8-9-sinf o'quvchilaridan jami 50 nafar respondent ishtirok etdi. Ularning 25 nafari nazorat guruhiga, 25 nafari tajriba guruhiga kiritildi. Tadqiqotning dastlabki bosqichida o'quvchilarning kreativ fikrlash darajasi diagnostik jihatdan o'rganildi. Olingan natijalar uch darajada - yuqori, o'rta va past darajalarda ifodalandi. Nazorat guruhida yuqori darajadagi kreativ fikrlashga ega o'quvchilar 8 foizni, o'rta darajadagilar 62 foizni, past darajadagilar esa 30 foizni tashkil etdi. Tajriba guruhida yuqori daraja 10 foiz, o'rta daraja 60 foiz va past daraja 30 foiz sifatida qayd etildi. Ushbu ko'rsatkichlarni son jihatidan ifodalaganda, nazorat guruhida 25 nafar o'quvchining taxminan 2 nafari yuqori, 15-16 nafari o'rta va 7-8 nafari past darajaga to'g'ri keladi. Tajriba guruhida esa taxminan 2-3 nafar o'quvchi yuqori, 15 nafar o'quvchi o'rta va 7-8 nafar o'quvchi past darajani tashkil etadi. Foizlar butun respondentlar soniga nisbatan ifodalangani sababli kichik guruhlarda ayrim ko'rsatkichlar yaxlitlangan holda berilishi mumkin. Dastlabki natijalarning bir-biriga yaqinligi tadqiqotning boshlang'ich bosqichida nazorat va tajriba guruhlari kreativ fikrlash darajasi bo'yicha keskin farqlanmaganini ko'rsatadi. Bu holat keyingi rivojlantiruvchi ishlarni taqqoslash uchun muhim boshlang'ich asos bo'lib xizmat qiladi. Tadqiqot natijalarida o'rta darajadagi kreativ fikrlashga ega o'quvchilar ulushining yuqoriligi alohida e'tiborga loyiq. Bu o'quvchilarda kreativ imkoniyatlarning mavjudligini, biroq ularning doim ham barqaror va yuqori darajada namoyon bo'lmasligini anglatishi mumkin. Bunday holatda kreativ fikrlashni rivojlantirishga yo'naltirilgan tizimli mashg'ulotlar, muammoli topshiriqlar va mustaqil loyiha faoliyati muhim vosita bo'lishi mumkin. Past darajadagi ko'rsatkichning har ikki guruhda 30 foizni tashkil etishi esa o'quvchilarning ma'lum qismida kreativ fikrlashning ayrim komponentlari yetarli darajada faollashmagan bo'lishi mumkinligini ko'rsatadi. Biroq ushbu natijani o'quvchilarning "kreativ emasligi" sifatida talqin qilish ilmiy jihatdan to'g'ri bo'lmaydi. Diagnostik natija muayyan topshiriq, vaziyat va vaqt doirasidagi faoliyatni aks ettiradi. Kreativlikning to'liq tavsifi uchun turli metodlar, kuzatuv, suhbat, loyiha faoliyati va takroriy diagnostika natijalarini kompleks hisobga olish zarur.

Kreativ fikrlashni rivojlantirish jarayonida ochiq topshiriqlardan foydalanish ayniqsa samarali bo'lishi mumkin. Masalan, o'quvchiga bitta masalani bir nechta usul bilan hal qilish, oddiy obyektning yangi qo'llanish usullarini topish, muammoli vaziyatga muqobil yechim ishlab chiqish yoki mavjud g'oyani takomillashtirish kabi vazifalar berilishi mumkin. Bunday topshiriqlar o'quvchining divergent fikrlashini faollashtiradi. Loyiha faoliyati kreativ fikrlashni rivojlantirishning amaliy mexanizmlaridan biri sifatida qaralishi mumkin. Loyiha jarayonida o'quvchi muammoni aniqlaydi, ma'lumot to'playdi, g'oyalar ishlab chiqadi, variantlarni tanlaydi, natijani yaratadi va o'z ishini baholaydi. Bu jarayon kreativ fikrlashning bir nechta komponentlarini bir vaqtning o'zida faollashtiradi. Design thinking elementlari ham o'quvchilarning kreativ imkoniyatlarini rivojlantirishda qo'llanishi mumkin. Bunda muammoni inson yoki guruh ehtiyojlari asosida tushunish, turli g'oyalarni ilgari surish, dastlabki yechimni yaratish, uni sinash va qayta takomillashtirish jarayoni amalga oshiriladi. Bunday yondashuv o'quvchini faqat "yangi g'oya yaratish" bilan cheklab qo'ymasdan, o'z g'oyasini amaliy jihatdan tekshirishga ham o'rgatadi. Kreativ fikrlashni rivojlantirishda qayta aloqa mexanizmi ham muhim. O'quvchi bajargan topshirig'i bo'yicha faqat yakuniy bahoni emas, balki o'z fikrining kuchli va rivojlantirilishi kerak bo'lgan tomonlari haqida ma'lumot olishi zarur. Bunday qayta aloqa o'quvchining refleksiv qobiliyatlarini rivojlantiradi. Refleksiya orqali o'quvchi "Men qanday fikrladim?", "Qaysi usul menga yordam berdi?", "Boshqa qanday yechim bo'lishi mumkin edi?" kabi savollarga javob izlaydi. Bu esa kreativ faoliyatni anglash va keyingi topshiriqlarda yanada samarali strategiyalarni tanlashga yordam beradi. Ixtisoslashtirilgan maktab-internat sharoitida kreativ fikrlashni rivojlantirishda o'qituvchi va psixolog hamkorligi ham muhim. O'qituvchi o'quvchining ta'lim jarayonidagi ijodiy faolligini kuzatsa, psixolog uning individual-psixologik xususiyatlari, motivatsiyasi, o'ziga ishonchi va muammoli vaziyatlarga munosabatini o'rganishi mumkin. Ushbu ma'lumotlarni birlashtirish individual rivojlantiruvchi yondashuvni shakllantirish imkonini beradi. Kreativ fikrlashni rivojlantirishda o'quvchining xatosiga munosabat ham muhim psixologik omil hisoblanadi. Agar xato faqat salbiy natija sifatida baholansa, o'quvchi xavfsiz va odatiy javobni tanlashga moyil bo'lishi mumkin. Agar xato tahlil qilish va yangi variantni sinash imkoniyati sifatida qabul qilinsa, o'quvchining izlanishga tayyorligi ortishi mumkin. Shu bilan birga, kreativlikni rivojlantirish faqat erkinlik berishdan iborat emas. Kreativ faoliyat uchun ma'lum bilimlar, ko'nikmalar va mazmuniy asos ham zarur. O'quvchi muayyan soha bo'yicha yetarli bilimga ega bo'lmasa, yangi g'oyalarni mazmunli shaklda ishlab chiqishi qiyinlashadi. Shuning uchun bilimlarni o'zlashtirish va kreativ fikrlashni rivojlantirish bir-birini to'ldiruvchi jarayon sifatida qaralishi kerak.

Kreativlikning yana bir muhim jihati - o'quvchining yangilikka munosabatidir. Yangilikka ochiq bo'lgan o'quvchi odatiy yechim bilan cheklanmasdan, yangi variantni sinab ko'rishga moyil bo'ladi. Bu sifatni rivojlantirish uchun ta'lim jarayonida turli nuqtayi nazarlarni taqqoslash, alternativ fikrlarni muhokama qilish va bir muammoning turli yechimlarini tahlil qilishga imkon berish zarur. Tadqiqotning nazariy tahlili va dastlabki empirik natijalari kreativ fikrlashni birgina omil bilan tushuntirish mumkin emasligini ko'rsatadi. Kreativ fikrlashning shakllanishida kognitiv va shaxsiy omillar o'zaro bog'liq holda namoyon bo'ladi. Divergent tafakkur o'quvchiga turli g'oyalarni yaratish imkonini bersa, motivatsiya ushbu faoliyatni davom ettirishga undaydi. Tasavvur yangi imkoniyatlarni ko'rishga yordam bersa, kognitiv moslashuvchanlik bir strategiyadan boshqasiga o'tishni ta'minlaydi. Psixologik xavfsizlik esa o'quvchining o'z fikrini erkin ifodalashiga sharoit yaratadi. Shunday qilib, ixtisoslashtirilgan maktab-internat o'quvchilarida kreativ fikrlash rivojlanishining individual-psixologik determinantlarini o'rganish yosh va pedagogik psixologiya uchun dolzarb ilmiy yo'nalishlardan biri hisoblanadi. Ayniqsa, o'smirlik davrida divergent tafakkurning rivojlanishi, motivatsion jarayonlarning

o'zgarishi va mustaqil fikrlashning kuchayishi kreativ imkoniyatlarni maqsadli rivojlantirish uchun muhim psixologik asos yaratadi. O'tkazilgan dastlabki diagnostika natijalari nazorat guruhida kreativ fikrlashning yuqori darajasi 8 foiz, o'rta darajasi 62 foiz va past darajasi 30 foizni, tajriba guruhida esa mos ravishda 10 foiz, 60 foiz va 30 foizni tashkil etganini ko'rsatdi. Mazkur natijalar ikki guruhning boshlang'ich holati o'zaro yaqin ekanligini ko'rsatadi. Shu sababli keyingi bosqichda rivojlantiruvchi dastur samaradorligini baholash uchun ushbu boshlang'ich ko'rsatkichlardan foydalanish mumkin. Xulosa qilib aytganda, ixtisoslashtirilgan maktab-internat o'quvchilarida kreativ fikrlash rivojlanishi murakkab, ko'p omilli va dinamik psixologik jarayondir. Uning shakllanishi o'quvchining kognitiv imkoniyatlari bilan bir qatorda motivatsion, shaxsiy va ijtimoiy-psixologik omillarning o'zaro ta'siriga bog'liq. Kreativ fikrlashni rivojlantirish uchun o'quvchiga tayyor javoblarni o'zlashtirishdan ko'ra, muammoni mustaqil tahlil qilish, bir nechta yechimlarni izlash, o'z g'oyasini asoslash va natijani qayta ko'rib chiqish imkonini beradigan ta'lim muhiti yaratish zarur. Tadqiqotning dastlabki natijalari o'quvchilarning kreativ fikrlash darajalari turlicha ekanligini ko'rsatdi. Shu bilan birga, o'rta darajadagi o'quvchilar ulushining yuqoriligi kreativ imkoniyatlarni rivojlantirish uchun muayyan psixologik resurs mavjudligini ko'rsatadi. Past darajadagi o'quvchilar bilan ishlashda esa individual yondashuv, bosqichma-bosqich topshiriqlar va psixologik qo'llab-quvvatlash muhim ahamiyat kasb etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

- [1] Guilford, J. P. Creativity. *American Psychologist*, 1950, 5(9), 444-454. DOI: 10.1037/h0063487.
- [2] Torrance, E. P. *Torrance Tests of Creative Thinking: Norms-Technical Manual*. Lexington, MA: Personnel Press, 1974.
- [3] Sternberg, R. J., Lubart, T. I. Investing in Creativity. *American Psychologist*, 1996, 51(7), 677-688. DOI: 10.1037/0003-066X.51.7.677.
4. Sternberg, R. J. The Nature of Creativity. *Creativity Research Journal*, 2006, 18(1), 87-98.
5. Amabile, T. M. *Creativity in Context: Update to the Social Psychology of Creativity*. Boulder, CO: Westview Press, 1996.
6. Csikszentmihalyi, M. *Creativity: Flow and the Psychology of Discovery and Invention*. New York: HarperCollins, 1996.
7. Runco, M. A., Jaeger, G. J. The Standard Definition of Creativity. *Creativity Research Journal*, 2012, 24(1), 92-96. DOI: 10.1080/10400419.2012.650092.
8. Runco, M. A. *Creativity: Theories and Themes: Research, Development, and Practice*. 2nd ed. San Diego: Academic Press, 2014.
9. Plucker, J. A., Beghetto, R. A., Dow, G. T. Why Isn't Creativity More Important to Educational Psychologists? Potentials, Pitfalls, and Future Directions in Creativity Research. *Educational Psychologist*, 2004, 39(2), 83-96.
10. Kaufman, J. C., Sternberg, R. J. (Eds.). *The Cambridge Handbook of Creativity*. Cambridge: Cambridge University Press, 2010.
11. Sawyer, R. K. *Explaining Creativity: The Science of Human Innovation*. 2nd ed. New York: Oxford University Press, 2012.
- [4] Hennessey, B. A., Amabile, T. M. Creativity. *Annual Review of Psychology*, 2010, 61, 569-598.
- [5] Kaufman, J. C., Beghetto, R. A. Beyond Big and Little: The Four C Model of Creativity. *Review of General Psychology*, 2009, 13(1), 1-12.
- [6] Cropley, A. *Creativity in Education and Learning: A Guide for Teachers and Educators*. London: Kogan Page, 2001.
- [7] Sawyer, R. K. *The Cambridge Handbook of the Learning Sciences*. Cambridge: Cambridge University Press, 2006.
- [8] Lubart, T. *Psychology of Creativity*. Paris: Armand Colin, 2003.

2021